REKABET KURULU BAŞKANI PROF.DR. NURETTİN KALDIRIMCI:

"Rekabet Ortamının Gelişmesi Herkesin Yararınadır"

Rekabet Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nurettin Kaldırımcı, Türkiye'de rekabet politikaları denildiğinde, öncelikle rekabet gücünü artırmaya yönelik politikaların anlaşıldığını, oysa gelişmiş ülkelerde bu kavramın öncelikle rekabet ortamını iyileştirmeye, özellikle de rekabet ihlallerini önlemeye yönelik önlemleri içerdiğini belirtti.

→ Hazırlayan: Nart BOZKURT

Rekabet Kurulu kararları Türk basınında yer alırken, zaman zaman eleştirilere maruz kalması, Rekabet Kurulu'nun işlevinin ve ilgili kanun hakkında da kamuoyunun yeterli bilgiye sahip olmadığı kanısı uyanmakta. Bu nedenle Ekonomik Forum Dergisi, bu sayısında Rekabet Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nurettin Kaldırımcı ile aşağıda yer alan söyleşiyi gerçekleştirdi.

● Rekabet Kurumunun varlık gerekçesi ve işlevlerinden bahseder misiniz?

Rekabet Kurumu, 4054 Sayılı Kanun çerçevesinde, mal ve hizmet piyasalarının serbest ve sağlıklı bir rekabet ortamı içinde teşekkülü ve gelişmesi ile ilgili olarak, kanunun kendisine verdiği görevleri yerine getirmek üzere 1997 yılında kurulmuştur. Kurumun, görevlerini yerine getirirken bağımsız olması kanunen sağlanmıştır. Buna göre hiçbir organ, makam, merci ve kişi, kurumun nihai kararını etkilemek amacıyla emir ve talimat veremez. Bu özelliğimiz, ağır bir sorumluluğu da beraberinde getirmektedir.

Bilindiği üzere mal ve hizmet piyasalarında rekabeti engelleyen, bozan ya da kısıtlayan her türlü faaliyet, aslında toplum olarak hepimizin üstlenmek durumunda kaldığı bir bedel yaratmaktadır. Bu yükü ortadan kaldırmaya yönelik çabamız, Anayasamızın 167. maddesinde yer alan "mal ve hizmet piyasalarının sağlıklı ve düzenli işlemesinin sağlanması ve piyasalarda fiili veya anlaşma sonucu doğacak tekelleşme ve kartelleşmeyi önleme" görev ve sorumluluğunun bir parçası olarak kabul edilmeli ve anlaşılmalıdır.

Rekabet Kurumu'nun esas görevi, rekabetçi bir yapının oluşturulması ve bu yönde bir işleyişin sağlanmasıdır. Kurum, kanunda kendisine verilen yetkileri kullanarak mal ve hizmet piyasalarındaki rekabetçi sü-

reci engelleyen ya da tehdit eden eylem ve davranışları engellemeye çalışmaktadır. Rekabetçi sürecin korunması yoluyla kaynakların etkin dağılımının sağlanması, ekonomimizin gelişmesi ve toplumsal refahın arttırılması, varlık sebebimizi ya da misyonumuzu teşkil etmektedir.

Mevcut rekabet mevzuatı çerçevesinde, Rekabet Kurulu genel olarak, rekabeti sınırlayan anlaşmaları önleyip, hâkim durumdaki teşebbüslerin bu durumlarını kötüye kullanmalarını yasaklarken, belirli bir ciro ve/veya pazar payı eşiği üzerindeki teşebbüslerin birleşme ve devirlerini de kontrol altında tutmaktadır. Çeşitli piyasalardaki kartel ya da tekeller, sadece ülke kaynaklarının verimsiz kullanımına yol açmamakta, ilgili piyasadaki diğer üreticiler gibi tüketiciler de bu durumdan zarar görmektedir. Yine bunun gibi, yatay ya da dikey nitelikli, diğer rekabeti sınırlayan anlaşmalar da rekabet kanunlarına aykırı olabilmektedir. Bununla birlikte, bir anlaşma, bir yandan teşebbüsler arasındaki rekabeti sınırlarken diğer yandan birtakım toplumsal iktisadi faydalar da doğurabilir. Bu kapsama giren anlaşmalara muafiyet tanınabilmekte, daha doğrusu bu anlaşmalar muafiyet rejimine tabi olabilmektedir

● Rekabet Kurumu deyince, aklımıza, zaman zaman ağır para cezaları veren bir düzenleme ve denetleme otoritesi geliyor. Sizce bu doğru bir algılama mıdır?

Öncelikle belirtmeliyim ki, bu durum bize de yansıtılan ve açıkçası çok da doğru ve sempatik bulmadığımız bir algılamadır. Tabii ki, böyle bir algılamayı değiştirmek öncelikle bize düşen bir görevdir. Kanunumuzun bize verdiği görev ve yetki çerçevesinde temel amacımız ve sorumluluğumuz, toplumsal refaha ulaşma yolunda piyasalarda rekabetin korunmasıdır.

Dünyaya baktığımızda ise, rekabet hukuku uygulamalarının çok daha uzun süredir devam ettiğini görüyoruz. Bu uygulamalarda, bazen bizimle kıyaslanmayacak ölçüde, kimi şirketlere rekabet ihlallerinden ötürü ciddi para cezaları verilmekte ve hatta ihlalde rol alan şirket yöneticilerine idari para cezaları yanında, hapis cezaları dahi uygulanabilmektedir.

Bu bağlamda, bahsettiğiniz cezalar sadece caydırıcı bir araç olarak kullanılmaktadır. Bizim için de yabancı rekabet otoriteleri için de cezaların kullanılmasındaki asıl amaç, serbest rekabet ortamının korunmasını temin etmektir.

● Türkiye'nin, rekabet gücü endeksinde alt sıralarda olduğunu biliyoruz. Sizce rekabet hukuku uygulamaları bu konuda katkı sağlayabilir mi?

Türkiye'de rekabet politikaları dediğimiz zaman, öncelikle rekabet gücünü artırmaya yönelik politikaların anlaşıldığının farkındayız. Hâlbuki gelişmiş ülkelere baktığımızda bu kavramın öncelikle rekabet ortamını iyileştirmeye, özellikle de rekabet ihlallerini önlemeye yönelik önlemleri içerdiğini görüyoruz. Aslında gelişmiş ülkelerde rekabet ortamını iyileştiren politikaların, rekabetle ilgili hukuk düzeninin, rekabet gücünün çok önemli bir unsuru ve belirleyicisi olduğunu söylemek mümkün. Dolayısıyla ülkemizde yapmamız gereken, rekabet politikası veya hukukunun rekabet gücü ile uyuşmayan bir anlayış olarak algılanmasını önlemektir. Çünkü bizce rekabet ortamının gelişmesi herkesin yararınadır; rekabetçi düzen, sadece özel sektörü değil kamuyu da daha etkin çalışmaya zorlayacak, toplumun gerek beşeri gerekse de fiziki kaynaklarının verimliliği artacak, israf azalacak, teknoloji gelişecek, tüketici refahı artacaktır. Kısaca, rekabetçi bir ortamın varlığı, rekabet gücünün sürdürülebilirliği açısından olmazsa olmaz bir gerekliliktir. Bir başka açıdan, âdil bir rekabet ortamının varlığı ve etkinliği, hukukun üstünlüğünün, çağdaş bir demokrasinin, gelişmiş bir ekonominin ya da kısaca, toplumsal gelişmenin bir göstergesidir.

Rekabet Kurulu Başkanı Prof. Dr. Nurettin Kaldırımcı, iş dünyasının sesini duyuran önemli bir yayın organı olan Ekonomik Forum Dergisi yönetimine ederek, "Kamu otoritelerinin faaliyette bulundukları alanın oyuncuları ile yalnızca resmi prosedürler çerçevesinde değil, bu şekilde yaygın iletişim ortamlarında görüşlerini paylaşabilmesi modern yönetim anlayışının önemli bir parçasıdır" dedi.

● Küresel krizin derinleştiği bir dönemdeyiz. Böyle dönemlerde "işbirliği", rekabetten daha fazla telaffuz edilen bir kavram haline geliyor. Kanun bakımından rakipler arası işbirliği ile ihlal arasında çok ince bir çizgi olduğunu biliyoruz. Bu çerçevede düşünceleriniz nelerdir?

Elbette ki, şu anki ekonomik gündemin ana maddesi krizle mücadeledir. Biz de bu gündeme paralel olarak rekabet hukuku çerçevesinde tartışmalar yapıyoruz. Tabii ki, işletmelerimizin varlıklarını muhafaza etmesi hepimiz için önemlidir. İşletmelerimiz olmasa, neyin rekabetini konuşacağız, ama gördüğümüz, bildiğimiz şudur ki, krizle mücadelenin rekabetle uygun bir biçimde yapılması daima mümkündür. Hatta krizle mücadelede rekabet ortamını geliştirecek müdahaleler, krizin kısa dönemde yaratacağı ekonomik ve sosyal tahribatın sağlıklı bir biçimde azaltılması açısından etkilidir. Bununla birlikte, ayakta kalma, hayatta kalma mücadelesine giren firmaların, rekabet kurallarına uyma konusunda zorluklar yaşadığının da farkındayız. Kriz döneminde de olsa, rekabetçi işleyişe aykırı eylem ve davranışlara, rekabet otoritesi olarak duyarsız kalmamız, görevimizi ihmal anlamına gelebilecektir. Öte yandan, elbette, kurulumuz, krizin aşılmasında rekabetle uyumlu çözümler bulunması konusunda teşebbüslere yardımcı olmak durumundadır. Birleşme ve devralma işlemlerine izin verilmesi ve çeşitli işbirliği anlaşmalarına muafiyet verilmesi talebine ilişkin başvurulardaki sürecin daha da hızlandırılması bu bağlamda sayılabilir. İşletmelerimizin çözüm için geliştirecekleri projelerin değerlendirilmesi noktasında her türlü işbirliğine hazır olduğumuzu ifade etmek isterim.

● Ülkemizde "rekabet olgusu"nun yeterince bilindiğini, kurumsallaştığını söylemek sizce mümkün müdür?

Çok önem verdiğimiz bir konu hakkında yönelttiğiniz bu soru için teşekkür ederim. Rekabet olgusunun ülkemizde gelişiminin yeterince sağlanamadığını söyleyebiliriz. Bunun tarihsel, sosyal, kültürel sebepleri vardır. Zaman zaman, şirket yetkililerinin kanundan haberdar olmayabildiklerine tanık oluyoruz. Kanunu bilmemek her ne kadar bir mazeret olarak kabul edilemezse de biz, bu konuda mesafe kaydedebilmek için elimizden geleni yapmaktayız. Bu çabaları asli bir görev ve sorumluluk olarak telakki etmekteyiz.

● Bu konuda Kurum olarak faaliyetleriniz nelerdir?

Kurumumuz, piyasalarda rekabetin korunmasına ilişkin faaliyetlerinin yanı sıra mal ve hizmet piyasalarında faaliyet gösteren aktörlerden bağımsız olarak ve özellikle devletin diğer kurumlarının bir takım düzenleme, eylem ve işlemlerinden kaynaklanan piyasa aksaklıklarının giderilmesi bakımından "Rekabet Savunuculuğu" başlığı altında faaliyetler yürütmektedir. Bu çerçevede önemli sayıda mevzuat taslağı için Kurul görüşlerimizi açıklıyor, Kurul kararlarını şeffaf bir biçimde kamuoyuyla paylaşıyoruz. Ayrıca, rekabet kültürünün geliştirilmesi için başta üniversiteler, sanayi ve ticaret odaları ile barolar olmak üzere farklı kesimlere yönelik faaliyetler de yürütüyoruz. Bunlar arasında bilimsel toplantılarımız; sempozyum, konferans gibi paylaşımlar ile yayınlarımız önemli bir yer tutmaktadır. Bu bağlamda, son olarak, "Rekabet El Kitabı" ve "Rekabet Mektubu" projelerimizin rekabet kültürünün gelişmesine olumlu katkılar sağlayacağına inanıyoruz. Ayrıca, her kuruluş yıl dönümünde yerli ve yabancı davetlilerin yer aldığı toplantılarımız kamuoyunca yakından bilinmektedir.

● 2009 Rekabet Mektubu, sizin için ne ifade ediyor?

Bu vesile ile derginizin bu sayısında okuyucularınıza ulaştırdığımız Rekabet Mektubu'na da bir parça değinmek isterim. Bu mektupla, biz kimiz, ne yapıyoruz, neler amaçlıyoruz gibi sorulara cevap vermeyi, rekabet hukuku çerçevesinde toplumsal farkındalığı arttırmayı ve başta iş dünyası olmak üzere paydaşlarımıza doğrudan ulaşmayı hedefliyoruz. Şüphesiz, böyle bir çaba, ülkemiz açısından yeni sayılabilecek bir yöntem. Ancak, biz bunu, etkin olmanın, sorumluluğumuzun ve vatandaşlarımız açısından anlamlı "iyi yönetim hakkı"nın bir gereği, görevimizin bir parçası olarak görüyoruz. Son olarak, Rekabet Kurumu ve rekabet hukuku konusunda daha fazla bilgi almak isteyen okuyucuların www.rekabet.gov.tr adresindeki İnternet sitemizde oldukça geniş kaynaklara erişim sağlayabileceklerini de belirtmek isterim. Ayrıca, bir kere daha, mesajımızı camianıza ulaştırmak bakımından hayati nitelikteki bu iletişim şansını bize sunduğu için TOBB yönetimine teşekkür etmek isterim.